

Norsk studentorganisasjon

Møllergata 39 / 0179 Oslo

Tlf: 22 04 49 70

E-post: nso@student.no

www.student.no

Høringssvar fra Norsk studentorganisasjon

Innspill til forslag til forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger

HK-Dir

Kontakt Norsk studentorganisasjon

Harald Bolstad Evensen (fag- og forskningspolitisk ansvarlig), 982 25 996, forskning@student.no

Gisle Fuhr (politisk rådgiver), 917 33 075, gisle@student.no

Norsk studentorganisasjon

Møllergata 39 / 0179 Oslo

Tlf: 22 04 49 70

E-post: nso@student.no

www.student.no

Norsk studentorganisasjon (NSO) takker for muligheten til å komme med innspill til forslaget til ny forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger. NSO representerer over 270 000 studenter ved norske høyere utdanningsinstitusjoner.

Universitets- og høyskolesektoren skal være en attraktiv sektor å arbeide i, med forutsigbare, men fleksible, karriereløp. NSO er derfor positive til at KD og HK-Dir har som mål å samle og forenkle kravene og rammene for de forskjellige forsknings- og rekrutteringsstillingene i sektoren, og den foreslåtte forskriften fremstår som mer forståelig og helhetlig, med unntak av enkelte paragrafer. I forslaget til ny forskrift presenteres en rekke endringsforslag, av større og mindre karakter, men hvor de fleste vil kunne ha en påvirkning på forsknings- og undervisningskvaliteten i sektoren. I dette høringssvaret vil vi derfor først gi noen overordnede kommentarer på endringsforslag som spenner over flere paragrafer, og så gå inn på mer detaljerte tilbakemeldinger til enkeltparagrafene.

Overordnet innspill

På et overordnet nivå støtter NSO at det ikke stilles for detaljerte kompetansekrav til undervisere og forskere. NSO mener at universitets- og høyskolesektoren vil tjene på tettere samarbeid med andre sektorer, og dagens kompetanse- og erfaringskrav gjør det tidvis vanskelig for ansatte utenfor sektoren å kvalifisere til stillinger i akademien. Ved å myke opp kravene vil man kunne bidra til at universitets- og høyskolesektoren blir mer mangfoldig og dynamisk, med undervisere og forskere med mer varierte bakgrunner og kompetanseområder. Samtidig må målet om mer fleksibilitet balanseres opp mot behovet for standardkrav som sikrer kvalitet i undervisning og forskning. Her mener NSO at direktoratet går for langt i å legge ansvaret over på institusjonene til å definere hvor vidt de ansatte har tilstrekkelig kompetanse.

Om krav til utdanningsfaglig kompetanse

Direktoratet foreslår at institusjonene skal utforme utfyllende krav til utdanningsfaglig kompetanse som skal tilpasses hver stillingskategori, og bes om at disse samkjøres. Institusjonene får da ansvar for å utvikle kompetansekravene. Samtidig sier direktoratet skal være på nivå med kravene i gjeldende forskrift. I høringsnotatet legges det også en rekke føringer for kravene til utdanningsfaglig kompetanse:

1. Det forventes at kravene for en universitets- og høyskolelektor skal være høyere enn for en høyskolelærer.
2. Dosenter skal ha *omfattende* relevant yrkes- eller undervisningserfaring, der hvor en førstelektor kun skal ha relevant yrkes- eller undervisningserfaring. Disse punktene kommer i tillegg til kravene til relevant utdanningsfaglig kompetanse.
3. Direktoratet sier også at det ikke nødvendigvis er hensiktsmessig med økt krav til utdanningsfaglig kompetanse desto høyere stillingskategori. Dette begrunnes med at det kan være uhensiktsmessig at stillinger som krever stor grad av forskningserfaring også krever mer utdanningsfaglig kompetanse.
4. Det fastsettes ikke krav til utdanningsfaglig kompetanse til ansatte i ekstraervert.

Disse føringene er forvirrende sett i lys av instruksjonen om at det er institusjonene som skal definere utfyllende krav. Vi ønsker å trekke frem følgende problemstillinger:

- Direktoratet legger til grunn at det skal være strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse fra lærernivået til lektornivået og fra førstelektor til dosent. Hvis kravene skal ligge på minst dagens nivå, så er det også strengere krav fra lektornivået til førsteamanuensis, og fra førsteamanuensis til professornivået. Likevel understrekes det at det ikke nødvendigvis er hensiktsmessig med økt krav til utdanningsfaglig kompetanse for høyere stillingskategori. Hvordan skal sektoren tolke dette?
- I begrunnelsen til punkt 3 (se over), så trekkes det frem at professorer skal ha erfaring med å veilede stipendiater, men at dette er en annen type utdanningsfaglig kompetanse enn det som gjelder for de lavere stillingskategoriene. I definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse som presenteres under §2-7 vises det derimot til erfaring med «... veiledning på universitets- og høyskolenivå». NSO stiller seg undrende til hvorfor veiledning av stipendiater ikke kan gå innunder denne vide definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse?
- Førstelektorer og dosenter skal ha omfattende yrkes- eller undervisningserfaring, samtidig som det settes krav til at de skal ha utdanningsfaglig kompetanse. Da dette er to forskjellige krav, så fremstår det som at direktoratet mener at undervisningserfaring er noe annet enn utdanningsfaglig kompetanse, til tross for at definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse som presenteres innunder §2-7 viser til at denne kompetansen kan erverves gjennom undervisningserfaring.

Alle tre kulepunkter illustrerer at definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse brukes inkonsekvent gjennom høringsnotatet. Dette leder til motstridende argumentasjon som gjør det vanskelig å ta stilling til hva direktoratet faktisk foreslår når det kommer til krav til utdanningsfaglig kompetanse, og hvilke føringer direktoratet kommer til å legge for institusjonene i dette arbeidet.

Vi forstår høringsnotatet dithen at direktoratet i nærmest alle tilfeller mener at det bør være strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse i høyere stillingskategorier, men at unntaket er professornivået, hvor det kun stilles strengere krav til forskningserfaring. NSO mener at det bør stilles strengere krav til at professorer, som ofte skal veilede stipendiater, har erfaring med veiledning på det høyeste nivå. Denne type veiledning mener vi går innunder definisjonen til utdanningsfaglig kompetanse som direktoratet presenterer, og dermed, så er det naturlig at det også stilles strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse for professornivået enn for førsteamanuensiser. NSO mener derfor at:

- **I den kommende veilederen til forskriften må direktoratet tydeliggjøre at det skal stilles strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse for høyere stillingskategorier.**
- **Direktoratet må tydeliggjøre definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse, og revurdere kravene innunder § 2-3 og § 2-4.**

Om krav til norskkunnskaper på nivå B2

Akademia er, og skal være, internasjonalt orientert, og myndigheter og institusjonene bør tilstrebe at akademikere fra utlandet har like karrieremuligheter som norske akademikere. Dette innebærer at det må utvikles gode rutiner for integrering av akademikere som ikke kan norsk ved ansettelse.

NSO erfarer at akademikere fra utlandet etterspør språkopplæring, men at det er stor variasjon i tilbudene ved institusjonene. Mange fag har norsk som undervisningsspråk, og når akademikere fra utlandet ikke får god nok opplæring i språket, så kan det lede til at de må frasi seg undervisningsoppgaver, eller at studenter må balansere to ulike språk i undervisningen. Sistnevnte tilfelle erfarer NSO at er et spesielt problem for studenter som er tidlig i utdanningen, og som er vant med norsk pensum og undervisningsspråk fra videregående.

En forskriftsfesting av krav om norskkunnskaper på nivå B2, samt mulighet for at denne kompetansen kan nås innen tre år fra ansettelsestidspunktet, er ett steg i riktig retning for å sikre at akademikere fra utlandet kan ha samme karrierevilkår som norske akademikere. NSO mener at institusjonene skal tilby gode rammer som gjør det mulig for den ansatte å lære seg språket innen tre år, og støtter derfor direktoratets formuleringer om at det er et vilkår for unntak for språkkrav at institusjonene tilrettelegger for at den ansatte kan skaffe seg den nødvendige kompetansen. Vi mener videre at norskundervisningen ikke bør lede til ekstrautgifter for den ansatte, og at det bør avsettes tid i arbeidsplanen til at norskundervisningen kan gjennomføres innenfor normal arbeidstid. Dette bør tydeliggjøres i den kommende veilederen til forskriften.

NSO mener at:

- **I den kommende veilederen til forskriften må direktoratet tydeliggjøre at tiltak for å oppnå norskkunnskaper på nivå B2 ikke skal lede til ekstrakostnader for den enkelte ansatte. Tiltakene må inngå som en del av den ansattes arbeidsplan.**

Om konsekvenser ved manglende kompetanse innen gitt frist

Til tross for at vi støtter krav om utdanningsfaglig kompetanse og norskkunnskaper på nivå B2, så er vi kritiske til formuleringen rundt konsekvensene av at ansatte ikke fyller kravene innen gitt frist. I forslag til § 2-8 skriver direktoratet at ansatte som ikke fyller kravene innen fristen «... kan da som hovedregel ikke utføre undervisningsoppgaver. Institusjonen skal vurdere videre tiltak». Vi støtter at institusjonene må vurdere videre tiltak for at den ansatte skal nå kompetansekravene, men mener at det er lite hensiktsmessig at den ansatte skal miste muligheten til å undervise. Det er også noe utydelig hvorvidt institusjonene er påkrevd å ta fra den ansatte undervisningsmuligheter, da formuleringen «som hovedregel» viser til at det kan gjøres unntak, uten at det defineres hvilke rammer som skal gi grunn for slike unntak.

Flere masterprogram, og enkelte bachelorprogram, har engelsk som undervisningsspråk, da de er spesielt rettet mot internasjonale miljø. Disse programmene er essensielle for at norsk akademia skal kunne opprettholde utvekslingsmuligheter for studenter. For akademikere som kommer fra utlandet, så kan det være spesielt aktuelt å undervise ved slike program, samtidig som det kan være utfordrende å lære seg norsk innen tre år når det meste av kommunikasjonen i fagmiljøet foregår på engelsk. NSO mener det vil være uheldig at ansatte ved slike fagmiljø skal miste

muligheten til å undervise – hvis undervisningsspråket uansett er på engelsk – kun fordi de ikke har nådd B2-nivået etter tre år. Vi mener derfor at direktoratet bør fjerne formuleringen om at den ansatte mister rett til undervisningsoppgaver:

Dersom den ansatte ikke opparbeider seg påkrevd utdanningsfaglig kompetanse eller norskferdigheter innen fristen i første og andre ledd, har ikke den ansatte kompetansen som kreves for stillingen. Institusjonen skal vurdere videre tiltak.

En slik formulering vil også åpne opp for noe mer fleksibilitet rundt utforming av krav til utdanningsfaglig kompetanse. Strengt formuleringer om at kompetansen må oppnås innen to år kan virke hindrende for institusjonene når de skal utvikle tiltak som kan gjøre det mulig for de ansatte å opparbeide den påkrevde kompetansen, og potensielt lede til at kravene for kompetanse settes lavt, for å sikre at de skal være oppnåelige på kort tid. Spesielt i en overgangsfase er det viktig at den enkelte ansatte ikke må ta konsekvensene av at institusjonene må omorganisere og revurdere sine tiltak – prosesser som potensielt kan ta tid. NSO mener derfor at:

- **Ansatte som ikke fyller kompetansekravene innen den gitte fristen skal ikke miste rett til undervisningsoppgaver, men institusjonen må vurdere videre tiltak.**

Om forskerstillinger

NSO arbeider for at utdanningsinstitusjonene skal ha aktive forskningsmiljø som involverer studenter i forskningsaktivitet, og som tiltrekker seg eksperter innen institusjonens satsningsområder. Som en del av dette, mener vi at forskere må ha trygge og forutsigbare arbeidsvilkår i academia, på samme linje som andre vitenskapelige stillinger. Vi stiller oss derfor undrende til at direktoratet ikke inkluderer forskerstillinger i forskriften. Videre ønsker vi å henvise til Forskerforbundets høringsinnspill, hvor det begrunnes godt for hvorfor forskerstillinger må reguleres i forskriften.

Om høringsnotatet

Til slutt ønsker NSO å understreke at høringsnotatet som en helhet fremstår uoversiktlig og lite bearbeidet. Vi er, som sagt, enige i en rekke av tiltakene som foreslås, men vi har brukt betydelig med tid og ressurser på å forsøke å få en helhetlig oversikt over samtlige endringsforslag. Flere steder er endringsforslagene dårlig begrunnet, hvilket har ledet til forvirring både i vår organisasjon

og (sett utfra diskusjoner i mediene) i sektoren generelt. Når det er vanskelig å forstå hva direktoratet foreslår, så er det vanskelig å komme med gode innspill. Vi forventer bedre høringsdokumenter av direktoratet fremover.

Innspill til enkeltparagrafer

I det følgende vil vi gi innspill til endringsforslagene til hver enkelt paragraf.

Kapittel 1: Virkeområde

NSO støtter direktoratets endringsforslag.

Kapittel 2: Kvalifikasjonskrav for undervisnings- og forskerstillinger

4.3.4 Felles kvalifikasjonskrav for undervisnings- og forskningsstillingene

NSO støtter at det stilles krav til norskkunnskaper på nivå B2, og at fristen til å tilegne seg dette settes til tre år. Vi er uenige i at ansatte som ikke når nivå B2 innen tre år skal miste muligheten til å utføre undervisningsoppgaver. Dette omtales nærmere i det overordnede innspillet i starten av dokumentet.

Til tross for at vi er enige i at det bør stilles krav til norskkunnskaper, så ønsker vi å understreke at vi ikke deler direktoratets forståelse av situasjonen rundt norsk fagspråk, slik den presenteres på side 16-17. Det fremstår som uheldig at direktoratet begrunner utfordringer rundt norsk fagspråk utfra problembeskrivelser i et politisk strategidokument, heller enn sektorens behov og/eller forskning og statistikk. Dette er spesielt problematisk da nevnte strategidokument ikke har blitt sendt på høring til sektoren, til tross for at departementet og direktoratet vet at det inneholder tiltak som er kontroversielle.

4.3.5 Vurdering av kvalifikasjonskrav opp mot universitetenes brede samfunnsoppdrag

NSO støtter direktoratets vurderinger rundt å ikke ta inn flere kvalifikasjonskrav som støtter oppom NOR-CAM og CoARA, men å heller la det være opp til institusjonen å tilpasse kravene til de enkelte stillingene.

4.3.6 Universitets- og høyskolelærer §2-1

NSO støtter endringsforslagene, inkludert endringen av tittel, og krav om lavere grads eksamen, også innenfor kunstfagene. Overordnet mener NSO at stillingsstrukturen i academia i større grad må mykes opp, slik at det er mulig å rekruttere undervisere med et bredt spekter av arbeidserfaringer og bakgrunner. Vi støtter også at lærerstillingskategorien ikke, for øyeblikket, slås sammen med lektorstillingskategorien.

4.3.7 Universitets- og høyskolelektor §2-2

NSO støtter endringsforslagene. Som nevnt i innledningen, mener vi at stillinger med strengere krav til utdanning og erfaring også bør ha strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse, og vi er derfor positive til direktoratets forventning om at institusjonene setter strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse for lektorstillingskategorien enn for universitets- og høyskolelærere.

Videre er vi positive til at krav til kompetanse innen forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid tas ut. Selv om vi ideelt sett ser at universitetslektorer som skal veilede masterstudenter har erfaring med forskning, så anser vi det ikke som nødvendig å forskriftsfeste et slikt krav. Den enkelte institusjon bør ha frihet til å ansette universitets- og høyskolelektorer med ulike kompetanser utfra institusjonens undervisningsbehov.

4.3.8 Førstelektor §2-3

I tråd med argumentene over, støtter NSO at det ikke stilles krav til forsknings- og utviklingsarbeid for førstelektorer, men derimot stilles krav om faglig utviklingsarbeid. Vi er også enige med direktoratet om at formuleringen «dokumentert omfattende forsknings- og utviklingsarbeid som i kvalitet og omfang tilsvarer arbeidsmengde og nivå for en doktorgradsavhandling» er utydelig, og at den foreslåtte formuleringen om «bidrag til faglig utviklingsarbeid på høyt nivå» kan åpne for bredere vurderinger.

Vi stiller oss derimot undrende til at førstelektor og dosentstillinger har krav om både yrkes- eller undervisningserfaring og utdanningsfaglig kompetanse, da undervisningserfaring vil gå innunder utdanningsfaglig kompetanse. Videre vil yrkeserfaring kunne gå innunder den brede definisjonen av faglig utviklingsarbeid, da det presiseres at det faglige utviklingsarbeidet skal være i samsvar med fagområdet/yrkesfeltet. Vi foreslår derfor at kravet om yrkes- eller undervisningserfaring strykes. Dette forslaget forutsetter riktignok at direktoratet er tydelige overfor institusjonene at

kravene til utdanningsfaglig kompetanse skal stige for høyere stillingskategorier, og at den kommende veilederen til forskriften legger føringer for at undervisningserfaring skal vektlegges i førstelektor- og dosentstillingen.

4.3.9 Dosent §2-4

NSO støtter direktoratets endringsforslag, og er spesielt positive til at kravene til dosentstillingen blir mindre detaljerte. Flere i sektoren har kritisert forslaget om at dosent- og førstelektorstillinger ikke lenger skal ha krav til forskningserfaring, men som nevnt i avsnitt over støtter NSO direktoratets vurdering rundt at institusjonene i større grad bør kunne tilpasse stillinger utfra institusjonens behov. Vi håper at mindre detaljerte krav vil gjøre stillingskategorien mer anvendelig. Utover dette vil vi vise til 4.3.8 for kommentarer rundt krav til utdanningsfaglig kompetanse, og potensiell overlapp mellom enkelte av kravene.

4.3.10 Førsteamanuensis §2-5

NSO støtter direktoratets forslag om å ikke videreføre bestemmelsen om ansettelse som førsteamanuensis basert på kunstnerisk virksomhet på høyt internasjonalt nivå, da vi anser det som vesentlig at førsteamanuensis har erfaring med forskning (inkl. kunstnerisk utviklingsarbeid).

Vi støtter også det nye kravet om forskningserfaring utover eget doktorgradsprosjekt, så fremst direktoratet legger til grunn den vide definisjonen av forskningserfaring som presenteres i notatet, hvor erfaring som vitenskapelig assistent brukes som eksempel. Direktoratet bør tydeliggjøre i veilederen til forskriften at forskningserfaring *før* doktorgraden også kan fylle dette kravet, da det ikke er unormalt at nyutdannede som planlegger å søke stipendiatstilling gjennomfører prosjekter og publiserer artikler enten på egenhånd eller i samarbeid med veileder. Slike erfaringer bør få uttelling i videre karriereløp. Grunnen til at dette bør understrekes fra direktoratets side, er at kravet kan lede til et definisjonsspørsmål om prosjekter som gjennomføres før man har blitt utdannet til forsker gjennom doktorgrad faktisk kan falle innunder beskrivelsen 'forskningserfaring'.

4.3.11 Professor §2-6

Som beskrevet i innledningen, så stiller NSO seg kritisk til at direktoratet foreslår at professorstillingen kun skal ha strengere krav til forskningsaktivitet, og ikke strengere krav til undervisningserfaring. Argumentasjonen i notatet er at det kan være aktuelt med krav om erfaring med veiledning av doktorgradskandidater for professorstillinger, og at dette ikke går innunder

direktoratets definisjon av utdanningsfaglig kompetanse. Direktoratets definisjon av utdanningsfaglig kompetanse er «kunnskap og ferdigheter innen planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av undervisning og veiledning på universitets- og høyskolenivå ...». Vi mener denne definisjonen tydelig omfatter veiledning av stipendiater, da det ikke er presisert hvilket gradsnivå veiledningen skal foregå på.

NSO mener at direktoratet bør opprettholde definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse, slik den presenteres i notatet. Videre mener vi at professorer bør ha erfaring med veiledning av stipendiater. Dermed er det naturlig at det også stilles strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse for professorer enn for førsteamanuensiser.

4.3.12 Utdanningsfaglig kompetanse §2-7

Som nevnt under 4.3.11, så støtter NSO definisjonen av utdanningsfaglig kompetanse, slik denne står under §2-7, selv om vi mener at definisjonen ikke blir fulgt konsekvent gjennom høringsnotatet. Videre støtter vi at forskriften ikke definerer krav til utdanningsfaglig kompetanse for hver enkelt stillingskategori, men at dette blir opp til institusjonene. Vi mener riktignok at direktoratet må gi tydelige føringer til institusjonene om at de forventer at:

- kravene til utdanningsfaglig kompetanse minimum skal tilsvare dagens nivå.
- kravene samkjøres mellom institusjonene, selv om det bør være åpent for noen institusjonelle tilpasninger.
- det stilles strengere krav til utdanningsfaglig kompetanse for høyere stillingskategorier.

Se det overordnede innspillet i starten av notatet for videre kommentarer og begrunnelser for disse forventningene. Utover dette støtter NSO at direktoratet ikke viderefører muligheten til at kunstnerisk formidlingskompetanse kan erstatte utdanningsfaglig kompetanse ved ansettelse av professor.

4.3.13 Unntak fra kvalifikasjonskravene ved ansettelse §2-8

NSO støtter at det gis mulighet for unntak fra kvalifikasjonskravene til alle stillingskategorier, ikke kun for professor og førsteamanuensis. Vi støtter også at institusjonene må tilrettelegge for at den ansatte kan skaffe seg nødvendig kompetanse innen tidsfristen. NSO støtter derimot *ikke* at

forskriften skal presisere at den ansatte ikke kan utføre undervisningsoppgaver hvis kvalifikasjonskravene ikke er nådd innen fristen. Dette utdypes i det overordnede innspillet.

NSO støtter også at de som ansettes i ekstraervert kan unntas fra språkkravet og krav om utdanningsfaglig kompetanse. Vi mener at ansatte i ekstraervert *helst* bør ha undervisningserfaring, men vurderer det som viktigere at kravene ikke begrenser institusjonenes mulighet til å rekruttere fra og samarbeide med andre sektorer.

Kapittel 3: Kompetansevurdering ved ansettelse, overgang og opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger

4.4.1 Krav knyttet til kompetansevurdering §3-1

NSO støtter direktoratets endringsforslag.

4.4.2 Sakkyndig komité §3-2

NSO støtter endringsforslagene og videreføringene som direktoratet presenterer i notatet. Vi stiller likevel spørsmål med begrunnelsen for forslaget om at to – i stedet for alle tre – av komiteens medlemmer må være ansatt innen samme fagområde. NSO er positive til at akademia kan trekke inn innspill og involvere kompetente personer fra andre sektorer, så fremst disse personene har spesiell kompetanse innen søkerens fagområde. De trenger ikke nødvendigvis å være *ansatt* innen samme fagområde, men det bør likevel stilles krav til at de har relevant kompetanse.

I høringsnotatet fremstår det som at direktoratet ikke mener at kompetanse innen søkerens fagområde er viktig, og at det vil bli enklere for institusjonene å sette sammen komiteer hvis de kan involvere personer som ikke har tilsvarende kompetanse som de andre i komiteen. Dette er et eksempel på at høringsnotatet til tider fremstår lite bearbeidet, med dårlige begrunnelser for endringsforslag. NSO mener likevel at endringsforslaget i seg selv gir mening, så fremst man setter krav til at samtlige av komiteens medlemmer må ha kompetanse innen søkerens fagområde. Vi oppfordrer direktoratet til å legge inn en slik presisering før siste setning i §3-2, første ledd.

4.4.3 Vurderings- og innstillingsprosessen ved ansettelse §3-3

NSO støtter direktoratets endringsforslag.

4.4.4 Adgang til å søke opprykk §3-4

NSO støtter alle endringsforslagene som presenteres under avsnittet, med unntak av forslaget om at universitets- og høyskolelektor ikke lenger skal kunne søke opprykk til førsteamanuensisstilling. Det er ikke klart utfra høringsnotatet hvorfor direktoratet mener at det skal være mulig å søke opprykk til førstelektor, men ikke førsteamanuensis. Argumentene som presenteres er at førsteamanuensis krever doktorgrad, og inngår i karrierestigen som leder til professor. Vi ser flere problemer med disse argumentene.

For det første, så er det ikke uvanlig at ansatte kombinerer stilling som universitetslektor med stilling som stipendiat. Det er vanskelig å forstå hvorfor en universitetslektor som har fullført doktorgrad ikke skal få mulighet til å søke opprykk til førsteamanuensis, mens en universitetslektor som har hatt tilsvarende stillingsprosent, men arbeidet med 'faglig utviklingsarbeid' på siden, skal kunne søke opprykk til stilling som førstelektor.

For det andre, så settes det krav til førstelektorstillinger om at søkeren skal ha bidratt til faglig utviklingsarbeid på høyt nivå, og direktoratet foreslår at institusjonene kan tydeliggjøre i lokale regelverk at dette utviklingsarbeidet skal tilsvare tre årsverk, samme lengde som en doktorgrad. Direktoratet legger dermed selv opp til at kravet om faglig utviklingsarbeid og kravet om doktorgrad skal sidestilles, slik at det ikke blir lavere krav for å bli ansatt som førstelektor enn som førsteamanuensis. Ved å si at universitetslektorer kun kan søke opprykk til førstelektorstillinger, så fremstår det som at direktoratet mener at førstelektorstillingen har et kompetansekrav som er mer oppnåelig for en universitetslektor, hvilket bryter med ideen om at førstelektorer skal kunne sidestilles førsteamanuensis i status.

For det tredje, så er det utydelig hvor direktoratet mener at karrierestigen som leder til professor skal starte, om ikke på universitetslektornivå. Det kreves undervisningserfaring for stillinger som førsteamanuensis og professor, og en lektorstilling vil være en god mulighet for å bygge opp slik erfaring. Hvis direktoratet mener at stipendiatstilling skal være det første steget, så ville det vært naturlig at det forskriftsfestes at alle stipendiater skal ha annet karrierefremmende arbeid som en del av stillingen, men så lenge stipendiater kan ansettes på tre år (med kun forskningsaktivitet i stillingen), så vil man ikke kunne tilegne seg de nødvendige erfaringene kun utfra en stipendiatstilling.

Da vi ikke ser noen tydelige fordeler med at universitets- og høyskolelektor *ikke* skal få mulighet til å søke opprykk til førsteamanuensis, så ber vi direktoratet om å revurdere forslaget.

4.4.5 Vurderings- og beslutningsprosess ved opprykk §3-5

NSO støtter direktoratets endringsforslag.

4.4.6 Adgang til å søke overgang §3-6

NSO er positive til at direktoratet foreslår å åpne for at ansatte kan søke overgang mellom stillingskategorier på samme nivå. Vi stiller likevel spørsmål med hvorfor det skal være opp til institusjonene å vurdere om de ønsker å åpne for denne muligheten, og mener derimot at ordningen bør være landsdekkende og forskriftsfestet. Det vil uansett være opp til institusjonen og komiteen hvor vidt den enkelte ansatte vil kunne få innvilget sin søknad.

Kapittel 4: Ansettelsesvilkår for rekrutteringsstillinger

Om språkopplæring for stipendiater og postdoktorer

NSO stiller seg svært kritiske til forslaget om at stipendiater og postdoktorer som ikke har norskkompetanse på nivå A2 skal ha plikt til å gjennomføre en språkopplæring tilsvarende minst 15 studiepoeng. Det argumenteres med at kravet om norskopplæring ikke vil gi urimelig forskjellsbehandling når det gjelder til selve doktorgradsarbeidet, da norskopplæring vil inngå i annet karrierefremmende arbeid. Videre mener direktoratet at norskopplæringen er viktig for at de ansatte skal kunne delta i et norskspråklig arbeidsmiljø. Igjen, så ser vi flere utfordringer:

- Utfra argumentasjonen, så fremstår det som at direktoratet mener at stipendiater som ikke fyller språkkravet *ikke* vil ha mulighet til å ta doktorgrad på tre år, da de er pliktet til å ta 15 studiepoeng som en del av annet karrierefremmende arbeid, samtidig som doktorgradsarbeidet skal utgjøre minimum tre årsverk. Stipendiater fra utlandet må da enten ta doktorgrad med avsatt tid til annet karrierefremmende arbeid – hvilket ikke alle institusjoner tilbyr – eller gjennomføre språkopplæringen som en del av opplæringsdelen av doktorgradsløpet. Hvis språkopplæringen skal legges inn som en del av opplæringsdelen, og ikke det karrierefremmende arbeidet, så vil stipendiaten miste verdifull undervisning eller tid som kunne ha blitt brukt til doktorgradsarbeid, og vil dermed forskjellsbehandles.

- Hvis målet er at den ansatte skal kunne delta i et norskspråklig arbeidsmiljø, så er et kurs på 15 studiepoeng altfor lite til å nå dette. Norsk-kunnskaper på nivå A2 er heller ikke tilstrekkelig til å kunne delta i arbeidsmiljøet ved et universitet eller en høyskole.
- Flere stipendiater tar doktorgrad i Norge uten å ha en intensjon om å bli værende i landet. Ved å ta doktorgraden i Norge, og så ha videre karriere i andre land, kan de bidra til å bygge internasjonale forskningssamarbeid og nettverk. Hvis det innføres et krav om at alle stipendiater skal ta 15 studiepoeng i norsk, så vil antallet internasjonale søkere synke, da dette neppe fremstår som nyttig tidsbruk for søkere som vil bygge videre karriere i andre land.
- Det kan bli mindre aktuelt for eksterne aktører å finansiere doktorgrads- og postdoktorprosjekter hvis de må betale for at søkeren skal ha avsatt tid til språkopplæring. Dette vil kunne motvirke regjeringens mål om å tilrettelegge for at næringslivet skal øke sine investeringer i forskning.
- For institusjonene vil kravet lede til at det må avsettes midler og ressurser til språkopplæring, da det ikke har blitt gitt noen signaler om at departementet vil finansiere eller støtte slike kurs.

Ingen av disse utfordringene adresseres i høringsnotatet, og tiltaket fremstår dermed som lite gjennomtenkt. Som nevnt tidligere, så mener NSO at ansatte i akademia bør få gode muligheter for språkopplæring, men vi mener likevel at det er tilstrekkelig at det settes krav til norskkunnskaper ved *faste* ansettelser. Forslaget om at stipendiater og postdoktorer har plikt til å gjennomføre språkopplæring må strykes.

4.5.4 Ansettelse i rekrutteringsstillinger på åremål §4-1

NSO støtter direktoratets endringsforslag, og vil spesielt vise støtte til begrepsendringen fra 'pliktarbeid' til 'annet karrierefremmende arbeid', med den foreslåtte definisjonen.

4.5.5 Permisjoner og forlengelse av åremålsperioden §4-2

NSO støtter direktoratets endringsforslag, spesielt tydeliggjøringen rundt at vitenskapelig assistent skal defineres som en rekrutteringsstilling, samt forslagene tilknyttet forlengelse av åremålsperioden.

4.5.6 Postdoktor §4-3

NSO er svært positive til endringene som foreslås for postdoktorordningen, inkludert at formålet til stillingskategorien tydeliggjøres og kravet om at postdoktorer skal opparbeide seg den utdanningsfaglige kompetansen som kreves for å være kvalifisert til førsteamanuensisstilling.

4.5.7 Stipendiat §4-4

NSO støtter direktoratets endringsforslag. Samtidig ønsker vi å henvise til Forskerforbundets forslag om å fastsette en regel om at stipendiatperioden, uavhengig av faktisk lengde, skal regnes som to års tjenestetid hvis stipendiaten tiltrer i en ny stilling rett etter åremålsperioden. Et slikt tiltak vil kunne bidra til å senke midlertidigheten i sektoren, samtidig som man opprettholder en viss grad av fleksibilitet for institusjonen.

4.5.8 Spesialistkandidat §4-5

NSO støtter direktoratets endringsforslag.

4.5.9 Vitenskapelig assistent §4-6

NSO mener at det bør opprettes flere stillinger som vitenskapelig assistent i høyere utdanning, da dette er et viktig rekrutteringsverktøy for studenter som kan være interessert i en videre karriere innen forskning. Vi er derfor svært fornøyde med at direktoratet viderefører stillingskategorien, samtidig som at formålet med stillingen tydeliggjøres med krav om at stillingen skal danne grunnlag for videre karriere i akademien.

Vi er derimot uenige i kravet om at de som ansettes må ha minst lavere grads eksamen. Kravet er begrunnet med at alle bachelorstudenter skal eksponeres for forskning, og at forskningsaktivitet ikke kun skal knyttes opp til et fåtalls vitenskapelig assistent-stillinger. Igjen, så mener vi dette er svak argumentasjon fra direktoratets side. Det er fastsatt i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk at alle bachelorstudenter skal kjenne til og anvende resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid innen fagområdet, og disse læringsmålene vil neppe bli truet av at enkelte bachelorstudenter får mulighet til å ha en deltidsjobb som vitenskapelig assistent. Direktoratet sier selv at innholdet i stillingen skal være relevant for en videre karriere innen akademien – ikke at innholdet i stillingen skal erstatte annen forskningsrelatert undervisning. Flere utdanninger er også forskningstunge allerede på bachelornivå, slik at bachelorstudenter vil opparbeide seg tilstrekkelig kompetanse til å ansettes i en vitenskapelig assistent-stilling allerede i løpet av de første semestrene.

Vi ser ingen fordeler med å forskriftsfeste at vitenskapelig assistent-stillingen skal ha minimum gjennomført en bachelorutdanning. Kravet virker unødvendig begrensende, og vi oppfordrer direktoratet til å stryke forslaget.

4.5.10 Dobbeltkompetanseutdanning §4-7

NSO støtter direktoratets endringsforslag.

Kapittel 5: Ikrafttredelse og overgangsregler

Direktoratet foreslår at forskriften trer i kraft 1. august 2024, med mulighet for at institusjonene kan avvente med å ta i bruk de nye kvalifikasjonskravene til innen 1. januar 2025. Vi mener det er urealistisk å forvente at institusjonene skal etablere nye lokale kompetansekrav og samkjøre disse med andre institusjoner i løpet av noen få måneder. Kravene rundt språkopplæring kan lede til at flere institusjoner må opprette nye undervisningstilbud, og det kan bli nødvendig med større endringer i kurs tilknyttet utdanningsfaglig kompetanse for de ansatte som ikke fyller dette kravet ved ansettelse. NSO mener derfor at fristen for at de nye kvalifikasjonskravene tas i bruk bør være 1. august 2025, da dette vil gi institusjonene mer tid til å omstille seg til de nye kravene.